

Met de invoering van de Waterwet gaat er voor handelingen in of op de waterbodembodem veel veranderen, ook voor Rijkswaterstaat. Het voorkomen van verontreiniging van waterbodems is nu geregeld via de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) en de zorgplicht van de Wet bodembescherming (Wbb). De aanpak van verontreinigde waterbodems is nu geregeld in de Wet bodembescherming. Deze benadering sluit echter niet aan bij de praktijk van het beheer van waterbodems door Rijkswaterstaat.

In de Waterwet worden deze twee sporen daarom geïntegreerd. Dit betekent dat handelingen in of aan de waterbodembodem niet meer op zichzelf staan. In plaats daarvan is het beheer van de waterbodembodem gericht op de behartiging en verwezenlijking van de doelstellingen van het waterbeheer. De overgang van waterbodems van de Wet bodembescherming naar de Waterwet is geregeld via de Invoeringswet Waterwet. In deze brochure kunt u lezen wat deze Invoeringswet voor u als Rijkswaterstaat-medewerker betekent.

De Waterwet en waterbodems in het kort

De Waterwet wordt naar verwachting in december 2009 van kracht. Het vormt het kader voor het Nederlandse waterbeheer voor de komende decennia en stelt integraal waterbeheer op basis van 'watersysteembenadering' centraal.

De doelstellingen van dit waterbeheer worden door de waterbeheerder vertaald naar een gewenste gebiedskwaliteit. In zijn beheerplan maakt hij duidelijk welke maatregelen hij zal nemen om deze gebiedskwaliteit te realiseren. Dit kunnen maatregelen in of op de waterbodembodem zijn als waterbodems het bereiken van een bepaalde gebiedskwaliteit in de weg staan. Een verontreiniging van de waterbodembodem wordt niet langer beoordeeld en aangepakt via een gevalsdefinitie en een beoordeling van ernst en spoedeisendheid, maar in het bredere kader van verbeteren van de gebiedskwaliteit.

Om te kunnen toetsen of waterbodems realisatie van een bepaalde gebiedskwaliteit in de weg staan zal Rijkswaterstaat een toetsingskader waterbodems ontwikkelen. Naast dit toetsingskader komt er een denklijn waterbeheer voor gebiedskwaliteit. Hiermee kan een ingreep in de waterbodembodem worden afgewogen tegen alternatieve maatregelen in het watersysteem.

Meer informatie over de Waterwet en het toetsingskader waterbodems is te lezen in de brochures 'De Waterwet in het kort' en 'De Waterwet en waterbodems'. Deze kunt u downloaden op Intranet Rijkswaterstaat onder het kopje projecten / implementatie Waterwet. Binnenkort verschijnt er ook nog een brochure die ingaat op de inhoud van het toetsingskader waterbodems.

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Rijkswaterstaat, de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, werkt voor u aan droge voeten, voldoende en schoon water, vlot en veilig verkeer over weg en water en betrouwbare en bruikbare informatie. www.rijkswaterstaat.nl

Colofon

Tekst Royal Haskoning i.s.m. Rijkswaterstaat
Foto's Jappe de Best en Rijkswaterstaat
Eindredactie Jappe de Best, Royal Haskoning
Vormgeving Catapult creatieve communicatie
In opdracht van Rijkswaterstaat Waterdienst

Maart 2009

Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend

Rijkswaterstaat

WVD/0309/CP/006

Waterbodems in de Invoeringswet Waterwet

Wat gaat er veranderen voor Rijkswaterstaat?

'De Waterwet is van toepassing op het beheer van

de bodem en oevers van oppervlaktewaterlichamen'

Invoeringswet Waterwet en waterbodembelasting

Wat regelt de Invoeringswet Waterwet?

Met de komst van de Waterwet moet bestaande wetgeving worden aangepast of ingetrokken. Afstemming hierover wordt geregeld via de Invoeringswet Waterwet, waarin ook de overgangsbepalingen staan. De volgende aspecten uit de Invoeringswet Waterwet zijn voor Rijkswaterstaat van belang voor de overgang van waterbodems naar de Waterwet: afbakening van waterbodembodem en landbodembodem, zorgplicht, grensoverschrijdende verontreinigingen en overgangsrecht.

Afbakening van waterbodembodem en landbodembodem

Door de overheveling van waterbodembodemwetgeving naar de Waterwet is een duidelijke afbakening van landbodembodem en waterbodembodem van groot belang. Deze afbakening is opgenomen in artikel 1.5 van de Waterwet en sluit aan bij het begrip oppervlaktewaterlichaam uit artikel 1.1 van de Waterwet*. De Waterwet is van toepassing op het beheer van de bodem en oevers van oppervlaktewaterlichamen (de waterbodembodem). De Wet bodembescherming is van toepassing op de overige bodem.

Bij bepaalde rijkswateren, zoals de onbedijkte delen van rivieren, is niet meteen duidelijk waar de grens tussen

land- en waterbodembodem ligt. Deze grens wordt daarom op kaarten vastgelegd in regelingen van rijk en provincie. Het is ook mogelijk op deze kaarten in een oppervlaktewaterlichaam 'drogere' (oever)gebieden aan te wijzen waar de Wet bodembescherming van toepassing is voor het voorkomen en aanpakken van verontreinigingen. Voor alle andere aspecten, met uitzondering van de toepassing van het lozingsverbod (artikel 6.2), blijft in deze gebieden de Waterwet van toepassing.

De toevoeging van drogere oevergebieden is met name bedoeld voor gebieden die in de praktijk een zo geringe overstromings-

frequentie hebben dat zij niet relevant zijn voor de chemische waterkwaliteit. De meest omvangrijke drogere oevergebieden bevinden zich in het rivierbed van de rijkswateren, maar ook in andere rijkswateren als het IJsselmeer en regionale wateren.

Zorgplicht

De zorgplicht zoals bepaald in de Wet bodembescherming (artikel 13) wordt overgenomen in de Waterwet (artikel 6.7a). De zorgplicht in de Waterwet heeft wel een bredere strekking. De zorgplicht is namelijk van toepassing op alle handelingen of het nalaten van handelingen (bijvoorbeeld bij ongelukken of calamiteiten), waardoor de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam kan worden aangetast. De strikte omschrijving van typen handelingen waarop de zorgplicht van artikel 13 Wbb betrekking had, wordt daarmee losgelaten. Aanleiding hiervoor is dat deze strikte omschrijving niet altijd succesvol gehandhaafd kan worden.

*Definitie oppervlaktewaterlichaam (artikel 1.1 Waterwet)

'samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, alsmede de bijbehorende bodem, oevers en, voor zover uitdrukkelijk aangewezen krachtens deze wet, drogere oevergebieden, alsmede flora en fauna'

Grensoverschrijdende verontreinigingen

Er kunnen zich situaties voordoen waarbij een verontreiniging van de bodem zich zowel in de landbodembodem als in de waterbodembodem bevindt. In dergelijke gevallen is het belangrijk dat er afstemming plaatsvindt tussen de beheerder van het watersysteem en het bevoegd gezag voor landbodembodem.

Voor nieuwe verontreinigingen

(ontstaan na 1 januari 1987) is de zorgplicht van toepassing. Als iemand een handeling heeft verricht waardoor zowel de landbodembodem als de waterbodembodem zijn verontreinigd of aangetast, en daarbij niet of niet voldoende gevolg heeft gegeven aan de zorgplichten die op hem rusten dan kunnen zowel het bevoegd gezag ingevolge de Wet bodembescherming als de waterbeheerder hem op die zorgplicht aanspreken.

Bij een diffuse historische verontreiniging

(ontstaan voor 1 januari 1987) wordt de verontreiniging gesplitst in een geval van verontreiniging van de landbodembodem en een geval van verontreiniging van de waterbodembodem. Op de landbodembodemverontreiniging is de saneringsparagraaf van de Wet bodembescherming (droog) van toepassing. De waterbodembodemverontreiniging valt onder de zorg van de waterbeheerder en daarmee onder de Waterwet.

Voor een historische puntbron

verontreiniging met de noodzaak om deze (onmiddellijk) op te ruimen geldt het volgende:

- aanpak volgens de Wet bodembescherming (droog) indien de bron zich op landbodembodem bevindt en er sprake is van een ernstige bodembodemverontreiniging waarvoor spoedige sanering noodzakelijk is, inclusief dat deel van het geval van verontreiniging dat in het watersysteem is gelegen, voor zover die bodembodem of oever ernstig verontreinigd is;

- aanpak volgens de Waterwet indien de bron in het watersysteem is gelegen en de beheerder maatregelen treft omdat de verontreiniging een belemmering vormt voor het bereiken van de gebieds-

kwaliteit, inclusief dat deel van de verontreiniging dat naar de landbodembodem is verspreid en tot ernstige risico's (voor het grondwater) in de landbodembodem leidt.

Overgangsrecht

Met de inwerkingtreding van de Waterwet komt de Wet bodembescherming voor waterbodembodems te vervallen. In principe vervallen op dat tijdstip ook alle beschikkingen, bevelen en verplichtingen die op grond van de Wet bodembescherming gelden voor verontreinigingen in de waterbodembodem. Via het overgangsrecht van de Waterwet wordt echter aan bepaalde besluiten 'eerbiedigende werking' toegekend. Dit geldt voor alle gevallen van verontreiniging die vóór inwerkingtreding van de Waterwet al zijn beschikt als ernstig en spoedeisend. Voor deze categorie blijft de Wet bodembescherming enige tijd van kracht, aangezien de sanering van deze gevallen reeds gestart is (of waarmee op relatief korte termijn gestart zal worden) en binnen afzienbare tijd beëindigd zal zijn.

Bovendien is het, gezien de risico's van deze gevallen, van belang dat eventuele derden in de directe omgeving van de verontreiniging niet in onzekerheid komen te verkeren over het recht ten aanzien van de bescherming van de waterbodembodemkwaliteit. Wanneer zo'n geval van ernstige, spoedeisende verontreiniging gesaneerd is, wordt de Waterwet alsnog volledig van toepassing. Het tijdstip waarop de Wet bodembescherming zijn gelding voor deze gevallen verliest, is het moment waarop het bevoegd gezag ingevolge de Wet bodembescherming (Minister van V&W of Gedeputeerde Staten) instemt met het evaluatieverslag van de sanering. Eventuele nazorgverplichtingen vanuit de Wet bodembescherming komen dus te vervallen en gaan over naar de Waterwet.

Planning voor de Waterwet

In januari 2009 is de Waterwet aangenomen door de Eerste Kamer. In de periode tot de zomer van dit jaar worden de Invoeringswet Waterwet, het Waterbesluit en de Waterregeling ingediend en behandeld door Raad van State, Tweede Kamer en Eerste Kamer.

Dit moet leiden tot publicatie van de Invoeringswet Waterwet, het Waterbesluit en de Waterregeling in juli 2009. De Waterwet en alle bijbehorende besluiten en regelingen treden naar verwachting in december 2009 in werking.

Rijkswaterstaat bereidt zich goed voor op de invoering van de Waterwet

Om Rijkswaterstaat en haar medewerkers goed voor te bereiden op de invoering van de Waterwet is de werkgroep WILWAT in het leven geroepen. Deze werkgroep moet het implementatieproces van de Waterwet bij Rijkswaterstaat begeleiden. Hiervoor zijn verschillende deelprojecten in het leven geroepen, voor bijvoorbeeld de beheergrenzen, de legger en de organisatie van Rijkswaterstaat.

Een van de deelprojecten van WILWAT omvat communicatie en voorlichting over waterbodembodems in de Waterwet. Deze brochure is een product van dit deelproject. Naast deze brochure komt er ook een brochure over het toetsingskader waterbodembodems en een praktijkvoorbeeldenboek. Daarnaast zullen voorlichtingsdagen georganiseerd worden.

Meer informatie over de activiteiten en deelprojecten van WILWAT is te vinden op de Rijkswaterstaat intranetsite onder het kopje projecten / implementatie Waterwet.